

VÁLSÁGBAN

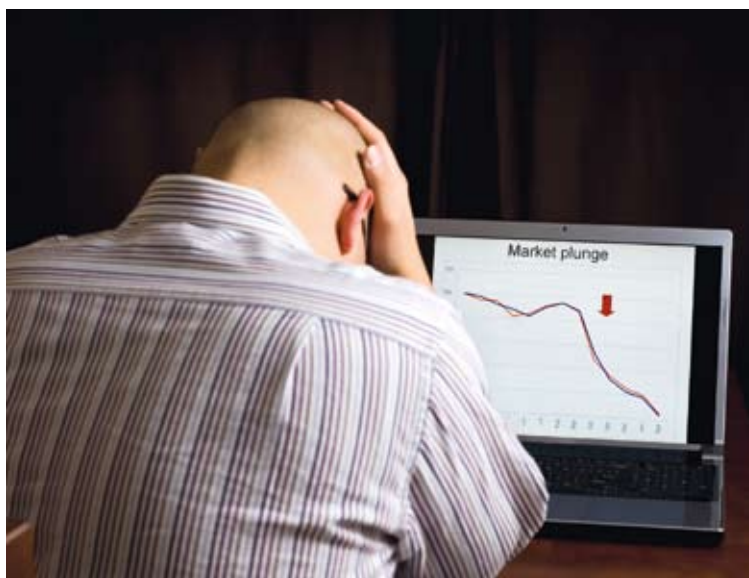
MAGYAR ABSZURD

Zuhanó export, import, GDP. Egyre elkésőbb mértékű munkanélküliség. Feketedő gazdaság. Egy válság klasszikus tünetei. Ezek voltak azok a fő tendenciák, amelyek Magyarországot az elmúlt másfél évben jellemezték.

A magyar gazdaság úgy került szembe a válsággal, hogy a megelőző évek fellendüléséből szinte semmit sem érzett meg. A válság kitörésével a pénzügyi piacokon a kockázat ára az egekbe szökött, a korábban is mesterségesen magasán tartott hazai kamatok miatt a magyar piacra addig folyamatosan érkező tőke egy csapásra visszavonulót fűjt.

FORINT: HULLÁMHEGYEK ÉS HULLÁMVÖLGYEK

A forint drámai leértékelődéséhez vezető folyamatot a jegybank gyors kamatemeléssel igyekezett megfékezni: 2008 októberében 8,5-ről 11,5 százalékra ugrott az alapkamat, miközben a vevő nélkül maradó állampapírok helyett alig három hét alatt 25 milliárd dolláros hitelkeretet sikerült az IMF, a Világbank és az EU hármasától megszerezni. Az addigra eurónként 275 forintra gyengült árfolyam rögvest 265-re korrigált, ám márciusban a válság globális mélyülésével párhuzamosan már 300 fo-

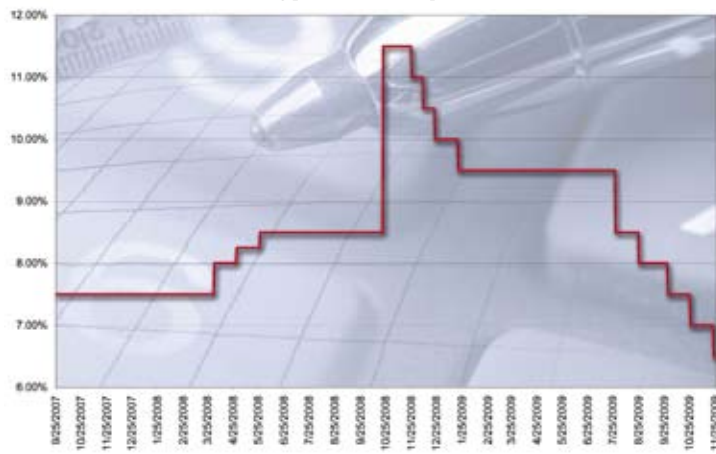
rint felett járt az árfolyam. Eközben a belföldi hitelezést lényegében megbénító alapkamatot az MNB óvatosan mérsékelte, így az januárra már ismét csak 9,5 százalék volt, október végétől pedig – nem kis mértékben a gazdaság élénkítésének reményében – már 7 százaléknál jártunk, vagyis alacsonyabb szinten, mint a válság előtt.

Az árfolyamok is lényegében visszatértek egykori szintjükre: 2009. október közepén a 2008 elejeihez képest a forint a dollárral és euróval szemben csak 6–7 százalékkal állt gyengébben, ugyanakkor a jen viszonylatában 31 százalékos veszítést érték el.

ÚT A MUNKÁHOZ?

A hazai import 25, az export 20 százalékkal esett 2009 első félévében az előző év azonos időszakához képest, így külkereskedelmi aktívum keletkezett. Az év egészére az Ecostat 15,5 százalékos import- és 11,1 százalékos exportcsök-

Jegybanki alapkamat

Forrás: MNB

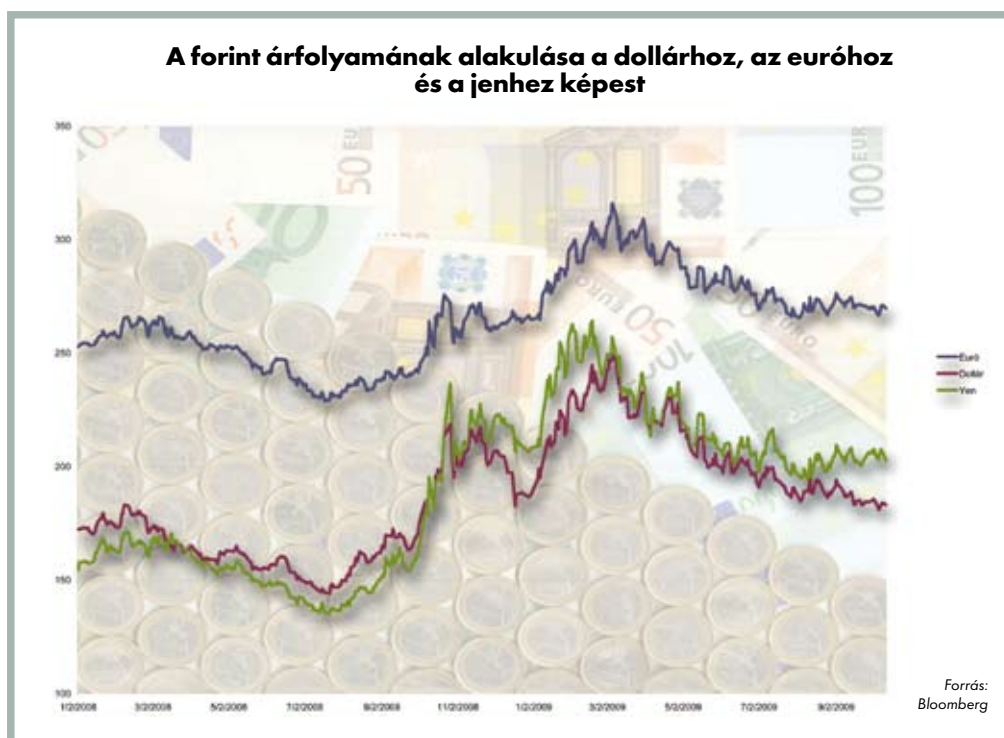
FEKETEDŐ GAZDASÁG

Feketedik a gazdaság: a folyamatot vizsgáló hazai bizottság szerint a fehéredés 2006 és 2008 között 200-250 milliárdos pluszt hozott a költségvetésnek, ám a kereslet visszaesése és az áfa emelése mind az alkalmazásnál, mind a számlázásnál fokozza a csábítást. A 2010-re ígért 5 százalékos járuléksökkentés azonban valamelyest enyhítheti a nyomást. A Transparency International globálisan is hasonló trendeket lát.

Infláció (év/év, százalék)

Időszak	Infláció (%)
2008. jan.-dec.	6,1
2008. dec.	3,5
2009. jan.	3,1
2009. febr.	3,0
2009. márc.	2,9
2009. ápr.	3,4
2009. máj.	3,8
2009. jún.	3,7
2009. júl.	5,1
2009. aug.	5,0
2009. szept.	4,9
2009. okt.	4,7

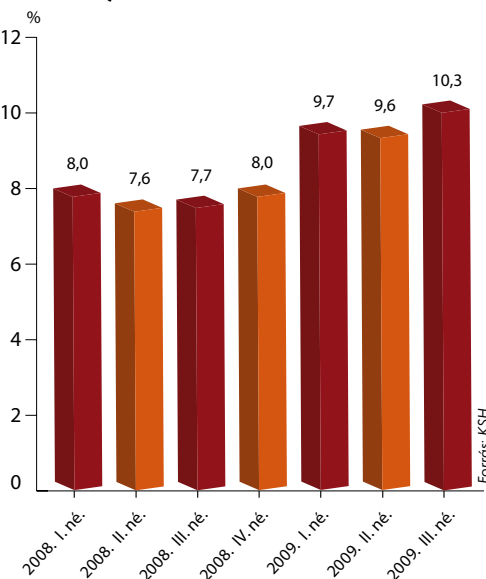
Forrás: KSH

kenést valószínűsít, amelyet 2010-re már 1,6-1,6 százalékos bővülés követhet.

Az elvesző piacok és a csökkenő belső kereslet miatt 2009 szeptemberében közel 150 ezerrel több hazai munkanélküli volt, mint egy esztendővel korábban, miközben sokan vannak azok is, akik csökkentett munkaidőben dolgoznak. Január óta közel 33 ezer embertől váltak meg csoportos létszámleépítéssel, ami 2008-hoz képest 224 százalékos növekedés. A 2009. őszi 10 százalékos fölötti munkanélküliség nem hirtelen alakult

Munkanélküliség (negyedéves átlag, százalék)

ki: 2008 szeptemberében csak ezer fölött nőtt az álláskereső száma, és a válság mélyüléseével fokozatosan sűrűsödtek az elbocsátások.

Kezdetben a képzetlenek és a betanított munkások voltak soron, de 2009 tavaszára már a képzett munkavállalókat is egyértelműen elérte a hullám. Igaz, ez utóbbiban komoly szerepet játszhat, hogy a mesterségesen felduzzasztott létszámú, állami finanszírozású felsőoktatás évek óta nem képes szerkezetében a piac igényeihez alkalmazkodni. A márciusra felfutott „Út a munkához” program közfoglalkoztatási akciója is csupán enyhíteni tudta a gondokat.

Távozni kényszerült itthonról mintegy 10 ezer külföldi munkavállaló is, de a külföldön dolgozó magyarok előtt is sok kapu bezárult. A korábban népszerű célpontnak számító Egyesült Királyságból is mind többen térnek haza.

INFLÁCIÓ

A magyar gazdaság 2008-at szerény, 0,6 százalékos éves szintű bővüléssel zárta, de az utolsó negyedévben elkönyvelt 2,5 százalékos visszaesés már jelezte a trendfordulót. A 2009-es adatok azután rendre rosszabbak lettek az egyre pesszimistább várakozásoknál is: az első negyedévi 6,7 százalékos GDP-csökkenést a második negyedévben 7,5 százalékos, a harmadikban pedig (a KSH-Ecostat gyorsbecslése szerint) 7,2 százalékos éves szintű mínusz követte.

Az inflációs jelentések viszont az év közepétől rendre pozitív meglepetéseket hoztak. A mutatót

szezonális tényezők is alacsonyban tartották, tavasszal és nyár elején például az egy évvel korábbinál alacsonyabb zöldség- és gyümölcsárak hatása volt számottevő. A július 1-jétől életbe lépő áfa-emelés hatása a vártnál jóval kisebb mértékben jelent meg a fogyasztói árakban; júliusban a várt hat százalék fölötti szint helyett a pénzromlás üteme „mindössze” 5,1 százalékos volt.

A kiskereskedelmi forgalmi adatokon végignézve azonnal látható, miért nem tudnak az árak emelkedni. Ha júniustól eltekintünk, akkor a volumen 2009 eleje óta – a szűnni nem akaró akciók ellenére – egyre gyorsuló ütemben csökken. Márpedig ha a lakosság nem akar – vagy egyszerűen nem tud – vásárolni, akkor nem le-

ÚJAUTÓ-PIAC: SZABADESÉS

A legdrámaiban talán az újautó-eladások estek vissza: az ACEA becslése szerint 2009 első tíz hónapjában 133 607 személyautót vittek el a szalonokból, 60,8 százalékkal kevesebbet, mint a 2008. január-októberi időszakban. A teljes európai autópiacon eközben mindössze öt százalékkal zsugorodott, nem kis mértékben a kormányzati ösztönző programoknak (roncsprémium) köszönhetően. Idehaza ilyen program nem volt, így a hitelezés elapadását semmi sem ellensúlyozta.

het emelni az árakat. A költségek kedvet pedig nyilvánvalóan nem javítja a munkaerőpiac helyzete sem. Némi vigaszt jelenthet, hogy az euróbevezetés kritériumai között a GDP-re vonatkozóan semmiféle megkötés nincs. Az IMF és a Világbank 2009 őszén egyhangúan Észtországot jelölte meg mint legközelebbi csatlakozót, holott az észt gazdaság 2009 második negyedévében 16,1 százalékos, a július-szeptemberi időszakban pedig 15,3 százalékos éves mínuszt könyvelt el. Igaz persze, hogy a költségvetési hiány a balti államban 2009-ben és 2010-ben is három százalék alatt marad, a GDP-arányos államadósság pedig a legalacsonyabb az egész unióban: 2009-ben mindössze 7,4 százalék.

Kiskereskedelmi forgalom (év/év változás, százalék)

Időszak	Infláció
2008.	-1,8
2009. jan.	-2,4
2009. febr.	-3,0
2009. márc	-3,5
2009. ápr.	-4,1
2009. máj.	-4,2
2009. jún.	-2,2
2009. júl.	-6,7
2009. szept.	-7,2

Forrás: KSH

Öko Plusz 2010

Szeretne környezettudatos módon élni, építkezni, de nem akarnak lemondani a civilizáció vívmányairól, a technika újításairól sem?

Akkor önnek ajánljuk a HVG Online Csoport gondozásában megjelent Öko Plusz 2010 kiadványt:

- úttörő találmányok
- zöldóvodák, ökoiskolák
- hogyan készülnek: öko-, bio-, passzívházak
- energiatakarékos fűtési rendszerek
- mitől zöld egy notebook?
- zöld praktikák
- mit tudnak a zöldautók?

